

87 . Grădiștea de Munte | Comuna: Orăștioara de Sus | Județ: Hunedoara | Punct: Dealul Grădiștii | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 90397.01

Perioade: Protoistorie

Epoci: La Tène

Tipuri sit: amenajare/construcție, necropolă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Cristina Bodó, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Ioan Glodariu, Eugen Iaroslavschi, Răzvan Mateescu, Luca Paul Pupeză, Darius Sima, Liliana Suciu, Corina Toma

Instituții: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Șantierul arheologic Sarmizegetusa Regia

Raport

Sarmizegetusa Regia I se află la S de Orăștie, satul Grădiștea de Munte, pe o ramificație a Muncelului intrată în literatura arheologică cu numele de Dealul Grădiștii. Ruinele antice s-au semnalat încă din sec. XVI. De-atunci probabil au început și răscolirile celor vizibile la suprafață. Cele mai mari s-au făcut în sec. XVIII-XIX, pentru ca în ultimul deceniu al sec. XX și la începutul veacului nostru să fie călcate de căutătorii de comori înzestrați cu aparatură de detectare modernă. Primele cercetări sistematice s-au făcut în 1924 și au fost reluate cu întreruperi, variabile ca întindere, din 1950.

Locuirea antică se întinde pe aproape 6 km pe terase amenajate de daci, mai ales pe coama și pe versanții de S ai Piciorului Muncelului. Capitala regatului dac are două „cartiere” civile la V și la E între care se află cetatea și zona sacră. Cercetările arheologice din anul 2005 au vizat doar zona sacră, anume terasele a IX-a, a X-a și a XI-a.

Cercetările arheologice efectuate în anul 2005 s-au efectuat după mai vechile principii ale colectivului de cercetare: continuarea săpăturilor la obiectivele anterior abordate și verificări (unde se impunea). În această situație, toată activitatea s-a concentrat în zona sacră, pe terasele a X-a și a XI-a. În subsidiar s-a „periat” din nou Piciorul Muncelului pentru a verifica dacă el a fost din nou afectat de căutătorii de comori și eventual pentru recuperarea materialelor arheologice aruncate de ei.

Terasa a X-a

Cu prilejul cercetărilor mai vechi și mai ales din 1989, s-a constatat că terasa dacică era mai extinsă spre V decât cea de astăzi și, mai mult, ceea ce este cunoscut ca fiind terasa a IX-a este o terasă romană, ridicată pe porțiunea de V a fostei terase dacice. Notăm că terasa IX a fost cercetată arheologic și ea nu conținea urme antice pretabile la conservare. În anul anterior, 2004, săpăturile au vizat 12 m liniari cu lățimea de 8 m pe o adâncime de -5,50 –6 m din partea de V a terasei romane.

După îndepărtarea pământului căzut pe săpătura anterioară s-a dezvelit parțial zidul de protecție a terasei a X-a și s-a deschis o suprafață (S.II/2005) de 11 x 6 m, orientată S-N. În ea se află și jgheburile canalului roman (m. 1 EF și 1-10 F). La V de el, s-a găsit colțul unei clădiri cu baza din calcar fasonat (m. 1-4 AC) și trei praguri (unul supraînălțat) tot din calcar fasonat (m. 5-6 AD). La 2,50 m E se aflau pomenitele jgheburii romane fasonate tot în calcar. În sfârșit, în colțul de NE al suprafeței (m. 10-11 EF) s-a conturat o groapă.

Materialul arheologic constă din trei fragmente de piese semicalotice cu nervuri, toate în poziție secundară, căzute probabil din zidul de terasă de V, numai fragmente ceramice dacice între care și unele care

provin de la două vase lucrate cu mâna, întregibile, ținte de fier (unele dintre ele ornamentate), cuie și piroane, benzi ondulate din același metal, toate trecute prin foc, resturi de bârne carbonizate din elevația clădirii și pete de arsură puternică. Toate materialele se datează la începutul sec. II p.Chr și au intrat în patrimoniul MCDR Deva. Se impune continuarea săpăturii spre V și în adâncime pentru dezvelirea clădirilor dacice incendiate și „nivelate” la amenajarea terasei a IX-a.

Verificările pe terasa a XI-a au vizat sanctuarul patruleter cu coloane de andezit; celălalt, tot patruleter din marginea de NV a terasei, incomplet, căruia nu i se știa planul și micul sanctuar de calcar din marginea de SV a terasei. Precizăm că peste tot eram sub nivelul de călcare dacic.

Sanctuarul patruleter cu coloane de andezit

Din el s-au păstrat două șiruri cu cinci coloane și al treilea cu șase coloane. S.I/2005 de 9,50 x 1,90 m, orientată E-V, a fost trasată perpendicular pe ultimul șir de N, acolo unde se afla doar o coloană pe șirul dinspre E. S-a constatat că cea existentă avea sub ea semicalota umplută cu lut și piatră (inclusiv sfărâmătură de calcar), iar cele două care lipseau fuseseră așezate pe stânca nivelată, încât sanctuarul avea trei șiruri a câte șase coloane, în total 18. S.III/2005 trasată în sectorul de V al sanctuarului nu a dat nimic nou, confirmând doar cele constatate în S.I/2005.

Sanctuarul patruleter incomplet este cel căruia nu i se cunoștea planul. Plecând de la constatarea potrivit căreia sub coloane și pilaștrii mari se aflau semicalote de lut cu piatră, în aria sanctuarului s-a trasat S.II/2005 de 13 x 3 m, orientată S-N și în continuare, după firescul martor, S.I/2005, paralelă, care a acoperit întreaga suprafață rămasă din sanctuar.

Pe șirul de E, unde se păstra un pilastru masiv de andezit, a avut cinci astfel de piese, dar coloana fragmentară de calcar din m. 12 era în poziție secundară; acolo pilastru a fost așezat pe stânca nivelată. Pe șirul de mijloc s-au păstrat trei urme de semicalote, una chiar sub pilastrul de andezit. Fragmentul de coloană de calcar din m. 5 era în poziție secundară. Pe șirul al treilea, dinspre V s-au păstrat patru semicalote, a cincea fiind probabil desființată de amenajarea șanțului de drenaj, din anul 1980. Ar rezulta 15 pilaștri.

Sanctuarul mic de calcar

În sanctuarul mic de calcar din marginea de SV al terasei a XI-a s-a trasat S.IV/2005 de 10 x 3 m în marginea lui de S. Înainte se considera că el are trei șiruri a câte cinci plinte. Pe șirul de V s-a găsit a șasea plintă întreagă și pe cel de mijloc a șasea fragmentară, dovedindu-se, dacă mai era nevoie, că sanctuarul a avut 18 coloane dispuse în trei șiruri a câte șase.

Este inutil să subliniem că, cu excepția unor resturi de fier trecut prin foc și cca. șase-șapte fragmente ceramice găsite în sanctuarul incomplet, în celelalte două sanctuare nu s-au găsit materiale arheologice.

Perierea Piciorului Muncelului cu detectorul de metale și un sondaj efectuat la rădăcina unui fag căzut a dus la descoperirea a două loturi de turte de fier, unul de 40, celălalt de 16 piese.

Pentru anul 2006 ne propunem continuarea săpăturilor pe terasele IX–X, terminarea verificărilor pe terasa XI și reluarea săpăturilor în cetate pe terasa III.

Informații suplimentare online

[Raportul 3388 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserv Cimec.ro](#)
